

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrarea:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Informatorii pressei

Măcelul de la Pánade din nou i-a dat prilej biroului de presă al guvernului ungar să umple ziarele din streinătate cu minciuni și pervertiri. Ziarele franceze publică toate aceiași telegramă datată din Budapesta, în care se spune minciuna grosolană: „Coloneiul unui regiment în manevre, trecând prin Pánade, a fost insultat de cătră un învățător român. Ofițerul l-au îndepărtat pe învățător. Locuitorii români au atacat otelul unde descinseseră ofițerii. S'a sunat alarmă și trupele au fost nevoite să tragă mai multe salve de foc...”

Am citit această telegramă în zeci de ziare, franceze, engleze și italienești. Biuroul de presă vrea să se facă vrednic de miile ce le încasează și-și face datoria de a-i prezenta pe Români drept un popor incult, cu porniri barbare.

E sistem în calumnierea noastră din partea lor.

Mai lunile trecute s'a întâmplat „atentatul“ de la Branica. Toată presa din lume a fost alarmată. Români au săvârșit un atentat împotriva unui tren. La câteva zile se descoperă făptuitorii: nu sunt Români, nu e vorba de crimă politică. Biroul de presă însă nu desminte calumniile de mai nainte. Streinătatea trebuie ținută în eroare.

Îngă Brașov se săvârșește un alt atentat împotriva trenului. Tot Români au fost și făptuitorii acestui atentat. Pressa din streinătate din nou a primit telegrame din Budapesta: „Cititorii noștri își aduc aminte de atentatul săvârșit de Români împotriva unui tren în Ungaria. Eri Români au săvârșit un nou atentat...” La trei zile e arestat făptuitorul. E un străin.

Statuia regelui Matia, ridicată în piața în Cluj, a început să se surpe să ruginească. S'a dispus să se facă reparaturi, să se umple picioarele calului cu plumb. Într-o zi plumbul se varsă peste statuie și a doua zi gazetele știu de un atentat împotriva statuiei regelui Matia.

Plumbul a explodat, fiindcă cineva a amestecat dinamită. Organul serios „P. Lloyd“ face comentariul: „In oraș se vorbește, că Români au pus la cale atentatul“. Pe urmele ziarului evreu, presa străină știe și ea de un

atentat săvârșit de Români împotriva unei statui. La 24 de ore se desminte „atentatul“. Nu e vorba de atentat, s'a răsturnat numai vasul în care se topia plumbul. Noi am rămas însă ponegriți.

În Arad, de pe palatul de justiție a căzut coroana Ungariei. Președintele tribunalului declară, că maltărul de mult a început să se desfacă de pe pereți și coroana a căzut de sine. Cu toate acestea, organul partidului kossuthist, „Budapest“, afirmă că muncitorii români au dat-o jos cu forța. Și biroul de presă telegrafează în lumea largă știrea despre cel mai nou „atentat“ săvârșit de Români împotriva emblemei Ungariei.

Cine s'ar mai putea îndoi că ponegrirea poporului român se face cu sistem, după un plan bine chibzuit? „Națiunea“ trebuie prezentată în străinătate ca un element de cultură, ca un far al civilizației în mijlocul unor popoare barbare, ca Români, Slovaci, Sârbii etc.

Iar dacă în careva ziar din străinătate apare vre-un articol obiectiv, în care se spune adevărul asupra stărilor din Ungaria, — presa „națiunii“ are altă minciună: trădătorii de patrie umblă pe la redacțiile străine și pun la cale publicarea de articole injurioase pentru Ungaria. Articolele simpatice nouă sunt plătite cu bani grei, articolele în cari ni-se aduc calumniile, exprimă vederile „frunțașului“ și „marelu“ ziar etc.

Cazul dela Pánade e însă mai revoltător. După-ce presa maghiară tăcuse 3 zile, fără a putea însă împiedea să se discute această nemaipomenită barbarie, — biroul de presă s'a văzut și el nevoit să se declare și a dat în vileag telegrama: „Coloneiul unui regiment a fost insultat de un învățător român, românii au atacat otelul etc. ...“

Și la toate sunt de vină „agitatorii“. Poporul e blând, dar agitatorii fără suflet îl ațâță. Îl ațâță presa românească, îl ațâță preoții și învățătorii. ...

Biroul de presă a făcut socoteală greșită când a trimbițat în lume ce s'a întâmplat la Pánade.

Măcelul acesta a avut darul de-a deștepta interesarea mai mare a presei străine. Telegramele biroului de presă numai un moment le-a zăpăcit, apoi au început să se ccupe mai

dinadins cu acest caz de barbarie. Pe urma ziarelor germane din Viena, descrierea autentică a celor întâmplate la Pánade a trecut și în presa din Germania, de-acolo în cea franceză și cea engleză. ... „Eroismul“ honvezimii și a ofițerilor ei e pretutindeni scos în relief.

Adevărul e pe cale.

Cum au agitat Români la Beiuș?

Pretorele dela Vașcău a prezentat vice-comitelui comitatului Bihor raportul său despre alegerea dela Beiuș. Acest raport e cea mai categorică desmințire a zvonurilor tendențioase puse în circulație de presa evreiască.

„N'am putut să descoper nicăiri nici o agitație, nici un fapt contrar statului — se zice în acest raport. — Nici dl Lucaciu, nici soții săi n'au agitat. Trebuie să declar că nu sunt adevărate știrile tendențioase ale presei din capitală, anume că Români ar fi purtat cocarde tricolore, ar fi arborat pe case steaguri naționale, ar fi cântat cântece ne-patriotice, că preoții i-ar fi jurat pe alegători etc.“

Cel mai competent for a declarat de minciuni toate născocirile presei maghiare... Vor avea oare ziarele aceste curajul și cinstea să reproducă raportul pretorelui?

Transacțiunea. Săptămâna viitoare vor sosi la Budapesta miniștrii Austriei pentru a urma și încheia definitiv tratativele transacțiunii.

E mai mult decât probabil că se va ajunge la o înțelegere nu numai în chestia transacțiunii propriu zise, ci și în chestia cvotei și a băncii. Se va ajunge la o înțelegere cu atât mai vârtos că guvernul ungar a cedat din punctul său de vedere rigid. Comisia de cvotă, de altă parte, cum am scris-o deja, s'a învoit și ea ca pe alți zece ani Ungaria să plătească tot cvota veche.

În sesunea de toamnă a parlamentului, guvernele vor putea prezenta Camerelor transacțiunea ca fapt implinit.

Remaniere ministerială în Austria. În urma alegerilor din urmă, situația parlamentară s'a schimbat mult în Austria. Cabinetul actual nu mai reprezintă o majoritate compactă. Se impune deci o remaniere ministe-

rială. E vorba ca ministrul de comerț Forst și ministrul de agricultură Prade să-și dea demisia și locul lor să-l ocupe creștini-sociali, cari formează cel mai puternic partid al parlamentului austriac.

Partidul creștin-social nu s'a putut hotărâ până acum să intre în cabinet. Reservele acestui partid se refer la transacțiunea cu Ungaria. Până nu se va cunoaște textul acestei transacțiuni, creștini-socialii nici nu vor hotărâ. Nu vor să intre în cabinet, pentru a nu fi nevoiți a sprijini transacțiunea oricum ar fi.

Partidul creștin-social, credincios programului său, vrea să-și asigure libertatea de acțiune.

În caz când s'ar hotărâ să intre în cabinet, cer două fotolii.

Hungaria felix. În comitatul Torontalului emigrările iau proporții înspăimântătoare. În acest comitat, până la 31 August s'au cerut 18.648 de pașapoarte, dintre cari multe pentru 2—3 tovarăși de drum.

În anul trecut se ceruseră, în același interval, 10.900 de pașapoarte.

Cea mai mare parte a emigranților, 96 procente, iau calea înspre America.

Sărmana Hungaria felix!

Dări de seamă. Măriile lor dnii deputați kossuthiști s'au pornit și ei să-și țină dările de seamă. Nu se știe ce poate să se întâmple și pentru orice eventualități e bine să mai vezi ce fac alegătorii.

Babocsay Sándor, deputatul orașului Eger, în discursul său a fost radical. Nu-i trebuie transacțiune; nu va vota urcarea contingentului etc. La toamnă, însă, pare că-l vedem cum le va vota toate.

Gothard Sándor, deputatul cercului Szombathely, s'a ocupat cu garanțiile constituționale, asupra cărora „Majestatea Sa s'a înțeles deja cu Andrassy“. Sufragiul universal îi trebuia și lui, dar numai menajându-se interesele „națiunii“.

Fabry Károly a vorbit în Gyoma. Alegătorii „încântați“ au hotărât să trimită guvernului o telegramă de felicitare.

ROMÂNIA.

Alegerea dela Tecuci.

La 1 Septembrie n. a avut loc în Tecuci alegerea de balotaj pentru un scaun în Senat.

Candidați au fost Iacob Albu (liberal) și N. Xenopol (conservator).

DI Albu a întrunit 74 de voturi, dl Xenopol 75 voturi. A fost proclamat ales dl Xenopol.

Stagiunea balneară.

Ultimile rapoarte primite la ministerul de domenii, arată că dela deschiderea stagiunii și până la 10 August, stagiunea balneară a statului Călimănești a fost vizitată de 1087 persoane și a produs un venit de 16.909 lei.

Numărul băilor date aici cu plată a fost de 3660.

Stațiunea balneară Govora a fost vizitată de 2363 persoane și a produs un venit de 106.389 lei.

La Govora au făcut băi cu plată 39.863 persoane, iar fără plată 5.829.

Congresul funcționarilor comerciali.

La 26 Octombrie 1907 (Sf. Dumitru) se va deschide în orașul Focșani congresul convocat de societatea generală a funcționarilor comerciali (secția centrală) cu sediul în București, bul. Carol I. (Bursa Muncii).

Președintele secțiunii centrale a lansat către toate organizațiile din țară apele prin cari le roagă să ia cunoștință de ziua și localitatea în care va avea loc congresul, pentru a prepara lucrările, a alege delegați și a studia chestiunile pe cari voește să le pue la ordinea zilei.

În prima linie e chestia repauzului duminical complet.

În jurul acestui punct se vor face cele mai largi discuțiuni. Toate secțiunile din țară se vor organiza în așa chip încât lupta pentru obținerea acestei reforme să fie nu numai aprobată de patroni, dar repauzul să fie o lege.

Tablou comparativ.

Când știm că frații noștri din România au aproape 2000 bănci populare sătești, au la 40 obști pentru arândarea de moșii, vre-o 30 de tovarășii de consum; apoi tovarășii de lăptării, grădinărit etc., toate alcătuite în jurul celor 2000 de bănci populare — bucuria ce o simți văzându-ți fratele în bine ne este aproape înăbușită de durerea, că noi, Românii din Ungaria, pe această cale n'avem aproape nimic.

Căci după felul de a lucra și felul de alcătuire și organizare a muncii economice ocrotită pe lângă băncile populare din România — băncile noastre pe cari le avem nu pot intra pe dreptul în această categorie de organizare economică.

Dacă am putea considera în această categorie și băncile noastre nu ne-am găsi în inferioritate, după ce „Bilanțul general al băncilor române pe anul 1905“ publicat în Anuarul băncilor pe anul 1907 — deși în socoteală sunt luate numai 105 bănci dintre cele vre-o 120 câte avem atunci în total — ne arată următoarea stare:

Băncile române 105 în total au un capital fundamental de acții, de 12 milioane 245 mii 877 coroane. Fonduri de rezervă, de penziuni, de binefaceri și garanție în sumă de 6 milioane 922 mii 449 coroane. Prin urmare averea acționarilor așezată în băncile noastre trece peste 9 milioane coroane.

Depuneri spre fructificare sunt în sumă de 53 milioane 592 mii 207 coroane.

Reescont 19 milioane 601 mii 394 cor. Alte conturi, interese tranzitoare, dividende neridicate, scrisuri fonciare, împrumuturi și diverși creditori, în sumă de 10 milioane 857 mii 289 coroane. La aceste sume se mai adaugă 2 milioane 285 mii 303 coroane câștigul curat ce l'a avut băncile noastre în olaltă în anul 1905.

Prin urmare cele 105 bănci ale noastre au lucrat cu capitaluri de 110 milioane 504 mii 519 coroane. Aceste capitaluri au fost întrebuințate în chipul următor:

S'au dat ca împrumuturi pe cambii 66 milioane 783 mii 860 coroane. Ca împrumuturi cu întabulație 20 milioane 333 mii 177 coroane. Pe obligații cu cavenți 5 milioane 928 mii 772 coroane. În altfel de împrumuturi (lombard, cont-curent, etc.) 5 milioane 517 mii 286 coroane.

Astfel băncile noastre cu sfârșitul anului 1905 aveau date împrumut peste 98 milioane coroane din cele 110 milioane încredințate chivernisirii lor. În bani gata, la sfârșitul anului aveau 1 milion 505 mii 376

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“

Icoane pe nisip.

— Traducere după Josef Ettlinger. —

E vară, e cald și a trecut de miezul zilei. În parc, bătrânii tei și arini, își pleacă vizători crengile împovărate de frunze. Fântănelele din mijlocul havuzurilor aruncă apa care țâșnește în mii de raze, se joacă și stropește licărind ca pietre scumpe în bătaia soarelui. Din când în când câte un peștișor se abate din drumul său și mai înghite câte-o firnitură rămasă din cele aruncate de copii.

Fluturi îndrăgostiți purtați de aripi eterice, străbat în goana lor oglinda lacului albastru.

Peste drum în salturi sglobii se furișează o veveriță; după fiecare mișcare se uită cu ochi șireți împrejur și în aceeași clipă se face nevăzută în frunzișul teilor. Un cintezoii singuratic își drege glasul pentru cântarea de toate zilele și din orașul apropiat abia pătrunde din când în când câte un crâmpei de sgomot, uruitul unei trăsuri sau chelălăițul vr'unui câne, în colo amorțeață desăvârșită.

Pe o cărare lăturalnică se văd două bănci albe în fața unui grup de marmoră. Acise simte nițică viață. Două fetițe de cinci și șase ani și un băiat ceva mai mare îm-

brăcat sărăcăcios se joacă pe nisip. Băiatul a luat o piatră și desemnează cu ea tot felul de linii pe nisip; vrea să învețe pe fetejocul cu raiul și iadul.

Un câmp reprezintă raiul iar cel de alături iadul și cine isbutește să sară într'un picior din iad în raiu fără să șteargă liniile a câștigat, care nu poate, se întoarce în iad și a pierdut.

Cât-va timp copiii se joacă liniștit. La urmă se bosumflă domnișoarele, văzând că cavalerul lor își cucerește singur raiul pe când ele cu picioarele lor mititele n'ajung nici odată ținta fără să dea greș; și când băiatul cu cea mai mare liniște își incasează al 12-lea globuleț de sticlă, care alcătua câștigul, Mimi cea mai mare, bătut furioasă din picior și isbucni în plâns.

„Nu — nu vreau să mă duc tot în iad! — tu, tu! ce urât ești!“

„Mimi!“ o strigă una din bonele cari ședeau pe bancă vorbind și lucrând. Vino încoace Mimi, mângâia ea pe mica osândită, ce îți face prostul ăla? Nu știi că nu trebuie să te joci cu copii străini? Uite-ți cornu și poamele, mănâncă și să mergem acasă. Și Margareta își luă partea și se înplînta la vederea învingătorului. El n'avea cornuri și poame; de asta dată era el în iad. Băiatul fluerând a batjocură dar cam silit, întoarce spatele și pleacă ca un filosof. Puțin după aceea se gătiră și bonele cu

copiii de plecare, iar raiul și iadul rămăscă în părăsire.

Pe banca de alături s'au așezat două fetițe tinere, una bălăioară cu părle mare de galben dată pe spate ca o cută de rețea alta o gingașă brunetă cu ochi albaștri.

— „Dar mamei tale o să văd raiul? Nu așa Mio? întrebă cea mai mică.“

— „Nu de acum. Ah Frida, tu ești singura ființă care știe și tocmai raiul asta e așa de dulce. I-o spui însă de ziua ei să-i fac o bucurie. Aș fi vrut să mai aștept până în primăvară, să-și fi trecut el examenul ca să se poată duce de-a dreptul la tute, dar e prea mult și apoi ar prinde și mama de veste.“

Frida o aprobă: „Da, e mai bine să-i spui numai decât. Și îl chiamă Alexandru? Știi parcă ar fi din basme.“ „Alexandru Mircea“ repetă visătoare frumoasa blondă pe când un zâmbet fericit se furișă pe buzele ei întredeschise.

Și fără să-și dea seama, începu să sa cu vârful umbreluții tot felul de litere pe nisip, întâi un A apoi un M și în fine o mândouă împreunate, cum trebuia să fie pe biletele de logodnă.

„Doamne, Mio, zise de-odată prietena, r se pare că cu gândul îți însemni trusoul.“

„Eh, și tu!“ tresare mica surprinsă și s roșește până la urechi, „deacum înainte nu-mai povestesc nimic“, zise supărată și vre-

coroane. In pământuri, case și alte averi: 3 milioane 82 mii 729 cor. Ceilalți bani îi aveau așezați în efecte, acții, mobilier, interese și capitaluri neplătite și alte conturi felurite mai mici, în total în sumă de 7 milioane 253 mii 322 cor.

Instituții economice alcătuite direct prin și pentru sătenii noștri avem însă prea puține. Pe lângă „Asociațiunea pentru lit. și cultura poporului român“ care are o secție economică și pe lângă Reuniunea agricolă din Sibiu și Orăștie — abia mai avem 12 însoțiri sătești de credit, sistem Raiffeisen, alcătuite de Reuniunea de agricultură din Sibiu în comunele: *Aciliu* cu 161 membri și capital de k 3220. *Apoldul-român* cu capital de c 3820. *Loman* cu 100 membri și capital de c 4000. *Pianul-de-jos* cu 83 membri și capital de coroane 1650. *Pianul-de-sus* cu 298 membri și capital de c 5960. *Rechita* cu 89 membri și capital de c 1780. *Roșia săsească* cu 52 membri și capital de c 1891. *Mohu* cu 208 membri și capital de coroane 4160. *Veștem* cu capital de c 2340. *Ilmbav* cu 65 membri și capital de c 1336. *Nucet* cu 40 membri și depuneri de c 3175. *Bungard* — cu finea anului 1905, de când sunt aceste date, n'a publicat raport.

Mai avem apoi societate de lăptărie în Săliște cu 222 membri și c 9200 capital. În anul acesta s'a alcătuit în comuna Hitiaș prima tovărășie pentru arendarea pământului. Iar în vre-o 15 comune s'a alcătuit, de curând, câte o tovărășie ocazională pentru asigurarea vitelor. La aceste mai adăugăm încă societățile de consum din Blaj, Caransebeș, Făget și alte câteva mai mici în sate din Banat și Sălăgiu. În fine școala economică dela seminarul din Sibiu, școala de menaj și de lucru de mână din Sibiu, atelierul de lucru de mână din Orăștie și am încheiat întregă lista a așezămintelor și institutelor noastre economice. Avem dar tabloul că față de vre-o 2100 bănci populare și societăți de consum, producțiune și valorizare din România — toate pentru săteni și în afară de băncile comerciale din orașe — noi, Românii din Ungaria, cu băncile noastre dela orașe cu tot, abia avem la vre-o 200 instituții economice, dintre cari direct a sătenilor abia sunt peste 30!...

Dar nu numai față de frații din România, despre cari se poate zice că trăesc în alte condiții — dar și față de conlocuitorii noștri suntem în o păgubitoare inferioritate.

Astfel *Sașii*, în număr de abia 200.000 suflete față de 3 milioane de Români, au 14 bănci la orașe, 127 bănci sătești sistem

Raiffeisen și 13 societăți de consum. Mai au apoi 3 școli zgronomice, 10 cursuri pentru meseriași, o școală de menaj, două școli pentru lucrul de mână și 2 mari Reuniuni agricole.

Tot așa *Sârbi*, pe lângă băncile de la orașe au 235 însoțiri pe sate, cari mai susțin încă 110 grupări ocazionale, ce se ocupă cu afaceri de producțiune, valorizare și consum. Membrii însoțirilor sârbești la finea anului 1905 au fost în număr de 7227 iar capitalurile acestor însoțiri cor. 69.482 și fonduri de rezervă k 53.324 și apoi depuneri spre fructificare 1 milion 159 mii.

Situația *Maghiarilor*, adăpostiți de puterea guvernamentului, e neasemănat mai bună. Atât numai că instituțiile cu caracter maghiar nu sunt toate ale poporului maghiar, căci cele mai multe sunt făcute cu ajutorul statului, quasi pentru întregă țara. Dintre mulțimea instituțiilor acestea, amintim numai câteva. În temeiul legii din 1898 s'a alcătuit: „Insoțirea centrală de credit“ în Budapesta, — foarte probabil că luând ca model băncile populare din România, pentru-că atât la centrală cât și la însoțirile pe sate se lucrează aproape la fel ca la băncile populare din România. De această Centrală din Budapesta, se țineau la finea anului 1905 1939 însoțiri sătești, cari cuprindeau 6113 comune.

Toate aveau aproape un jumătate milion de membri cu capitaluri de vre-o 110 milioane coroane! Dintre aceste însoțiri vre-o 200 se ocupă și cu afaceri de producțiune, valorizare, consum, partelare etc. — iar restul numai cu afaceri de credit. Special cu afaceri de consum se ocupă altă centrală numită „Hangya“ care avea la sfârșitul anului 1905 659 însoțiri de consum răspândită în toată țara.

Aceste însoțiri aveau 99.972 membri cu 204.113 quote (părți) în sumă de 2 milioane 429 mii 197 coroane. În magazine aveau mărfuri în preț de 4 jum. milioane coroane!

Pentru valorizare și producțiune lucrează mai ales „Insoțirea agricultorilor maghiari“ care avea la 30 Iunie 1906 — 1291 membri cu 3557 quote în sumă de 711.400 coroane și fonduri de rezervă de 230.000 coroane. Mai au apoi o Centrală a însoțirilor creștine cu peste 400 însoțiri, în mare parte de credit și alte o mulțime. În total în Ungaria sunt la vre-o 3500 însoțiri sătești cu caracter maghiar!

Nu mai facem comparație între ce găsim

în alte țări față de ce avem noi pe terenul muncii economice — prin întovărășire.

Credem că și numai spicuirile de până aci ne dau deplina și trista icoană a inferiorității noastre pe acest teren.

Că și Românul poate face dacă vrea — ne-o dovedesc frații din regat. Tocmai ca să dovedim asta și apoi să ajutăm luarea hotărârii firme de a porni muncă mai intensivă și pe acest teren — am scris paginile aceste.

O muncă stăruitoare ni-se impune. Pilde, teren, capabilitate, trebuință — avem. Să vrem dar!

„Rev. Econ“

Vasile C. Osvad.

Corespondențele noastre.

Preot și translator.

Din Panciova primim următoarele: Vineri, în 30 August st. v. a răposat aici soacra fruntașului român Lazar Sumedre.

În urma acestui caz, dl Sumedre a mers la administratorul parohiei noastre, Iancu Cerbu, ca acesta să facă rugăciunile obicinuite. Sfinția sa însă nu a fost acasă, ceea ce de altcum e lucru de toate zilele.

A umblat dl Sumedre la tribunal, la judecătoria cercuală — să știe că modernul nostru „părinte sufletesc“, spre rușinea bisericii noastre e și translator verbal de limba română - maghiară, — a mai umblat de două ori la oficiul parochial, până ce în sfârșit a aflat pe sfinția sa — în chioscul dela stradă a otelului Kontilovics. După ce sfinția sa cunoaște scopul venirii dlui Sumedre, cu cinism zice: „Lasă-mă să-mi beau berea. Voi veni.“

Al naibii lucru însă. Sigur că scaunul pe care a șezut sfinția sa a fost fermecat, iar berea — cine știe în urma cărei minuni — a întrecut chiar și beutura zeilor din mitologia grecească, căci modernul nostru „părinte sufletesc“ absolut nu s'a deranjat, ci cu obicinuita-i gravitate și zel a continuat cu golirea păharelor.

Dl Sumedre, acest bun român, care a sacrificat atât de mult pentru biserica noastră să plânga dlui avocat dr. Petru Penția, cu care s'a întâlnit pe stradă.

Acum numitul domn avocat, revoltat de cele auzite, merge la sfinția sa, și îl provoacă, ca să-și facă datorința.

Intervenirea dlui avocat dr. Penția a avut rezultat, căci sfinția sa, — sigur cu inima sângerândă de durere, căci, fatalitate, a trebuit să părăsească societatea și păharul —

să plece singură. Dar la prima cotitură s'au i șimpăcat și în depărtare se prinde râsul lor argințiu.

„Prostii“ — mormăi Victor, un băiat lung și slab, care încă din clasa I. se împrietenise cu odrasla cam tare de cap a văduvei de avocat. Un fleac îți spun! Nici că se poate cere mai ușor decât teorema lui Pitagora. Vino colo pe bancă, o să vezi că nu e de loc greu.

Ei se așează la capătul uneia din cele două bănci.

Victor trage cu bastonașul în năsip un triunghi drept unghi, construiește pe fiecare latură câte un patrat și începe să explice cu un aer important.

„Va să zică: patratul ipotenuzei este egal. . . .“

Acum începe o prelegere de matematică în puterea cuvântului și bietu Nicușor urmărește cu luare aminte, dar cu puțină pricepere mișcărilor bastonului explicător până ce de multe semne și linii ajutoare numai poate recunoaște figura originală. Il trece sudorile de frică. De ar ști el numai pentru ce trebuie să învețe și să reție toate astea! — „Iată tot meșteșugul“ — sfârșește Victor în fine prelegerea, foarte mulțumit de opera sa.

Se întunecă. Spre apus cerul e învăpăiat, la răsărit se ridică nori negri din care lunecă ici-colea, dără de lumină. Deodată se

pornește un vârtej suflă prin alee spulberând frunzele uscate și se leagă și de trecătorul întârziat, care cu mare greutate de abia poate apăsa pălăria primejdută.

Singuraticu, un bărbat de vr'o 40 ani, îmbrăcat cu o eleganță caută se lasă obosit pe una din cele două bănci. Resuflă greu, își ia pălăria de pe cap și își șterge fruntea și tâmplele cu o batistă de mătasă.

Fața inconjurată de o barbă neagră în care se amestecă câteva fire cărunte e albă ca de ceară, ochii caută obosiți și tulburi în pământ.

Cu capul răzimat în palme stă câțva timp pe gânduri. Apoi tresare. Nu mai e scăpare — scandalul este inevitabil, sumele s'au ridicat grozav. Numai o minune ar putea să-l scape — și care desnădăjduit nu crede în minuni? Apasă mâna umedă pe fruntea înfierbântată de friguri.

Să nu mai fie nici un mijloc? Iși caută notesu, nu-l are, probabil l'a uitat în comptoir — repede ia umbrela, pe care o puse lângă el pe bancă și începe să scrie țire în nisip lungi și nesfârșite cu 4.—5.—6 factori, adună, scade, șterge și scrie din nou, la sfârșit?.... N'a primit telegrama din Paris, care ar mai putea preveni nenorocirea. Cel puțin peste o jumătate de oră trebuie să sosească. De-i nimicește și ultima nădejde — atunci? — Iși pipăie nervos bu-

zunarul stâng — Pistolul. Cel puțin să nu vadă nevasta. — Cu pași grei își ia drumul spre casă.

Furtuna isbucnește. În vârtejuri repezi suflă vântul pe cărările părăsite, zguduind creștetul copacilor care se încovoiaie. Câteva rândunele speriate din cuiburi săgetează vâzduhul în amețeala lor. Cad cele dintâi picături de ploaie îndesându-se din ce în ce. Cerul s'a întunecat de tot și un fulger scapără urmat de o năpraznică detunătură. Apa cade inundând și amușind tot cu vâjăitul său asurzitor, în șanțurile de pe marginile drumurilor se adună pâraie gâlgâinde. Din bolta de verdeță pătrunde orăcoare umedă, toată firea însetată răsuflă acum adânc și puternic. În câteva clipe s'a prefăcut și razorul cu grupul de marmoră într'un lac, iar nisipul e acuma mocirlă.

Raiul și iadul, literile îmbrățișate — opera bătrânului Pitagora, și țifrele funeste ale sumelor mari — toate s'au supus într'o clipă puterilor firești, toate s'au contopit, au pierit ca și când n'ar fi fost. Muncă și planuri, râvne, dorințe și speranțe omenești! — ce sunteți alta decât icoane pe nisip? O vijelie a soartei vă spulberă în vâzduh, vă nimicește urma pentru vecinicie.

L. V.

a mers acasă, ca să îmbrace reverenda și să-și împlinească frumoasa și nobila chemare preoțească.

Ori și ce comentariu e superfluu.

Mai amintesc ceva. Modernul nostru „părinte sufletească“ sigur că s'a născut într'un ceas rău, căci de foarte multe ori, și chiar în Dumineci și sărbători e scărmanat de oarecare morb sau boală: odată are strașnice dureri de cap, altădată are sgârșiri în stomac, apoi foarte ușor se răcește, tusă seacă îi sparge pieptul, sau e răgușit tun. E deci lucru natural că în astfel de împrejurări, pe lângă cele mai desperate forțări și zburciuneri, sfinția sa nu poate servi după tipic.

Mercuri, la Ad. Născ. de Dzeu, adică în 28 Aug. serviciul divin în capela ort. rom. din Panciova a fost făcut într'un mod lugubru, căci administratorul parohiei noastre a fost răgușit în înțelesul cel mai strict al cuvântului.

Această împrejurare e foarte caracteristică, căci administratorul parohiei noastre e înzestrat cu o voce foarte plăcută, și care vocea e neîntrecută, când de ex. sfinția sa, în vreo societate familiară sau chiar și în vreun local public cântă „Țucu-ți mândră ochii tăi“ și multe altele de felul acesta.

Atunci sfinția sa nici odată nu e răgușit.

Fulger.

Un răspuns.

Câmpeni, 30 August 1907.

În nr. 177 al ziarului nostru „Lupta“ din 15/28 August a. c. un corespondent din Munții-Apuseni publică un raport despre venirea și primirea comitelui suprem al comitatului Turda-Arieș aici în comuna Câmpeni. E curios acest raport întocmit de corespondentul, că dintre toți cei cari au participat la primire, păcătoși scoate numai pe subscrisul — în deosebi, — pe protopresbiterul R. Furdui, parohii Nicolau Palade și Petru Simu și iuriștii Andrei Nicola și Remus Pașca. Nu-mi rămâne altceva decât să întregesc ceea ce numitul corespondent a lăsat afară ca să se vadă, că mai sunt și alți „criminali“ și mai cu seamă On. Redacțiune să se convingă că însuși corespondentul a luat parte activă. — Să începem deci cu preoțimea: Au fost din Bistrița Alexandru Papiu și Romul Marcu, din Sohodol Demetriu Goia și Nicolau Onet; din Ponorel Ioan Gligor, din Vidra medie și de jos, Mihail Iancu și Grigorie Nicola; din Vidra de sus, Nicolau Buteleanc; din Albac Ioan Todea și Ioan Nicola; din Scărișoara Simion Morcan; din Săcătura George Scrob și din Certege Iosif Arieșan, ba încă și Constantin Cothișel. Banderiul a fost compus nu din oficanți ci din poporul din Albac și Vidra, aduși de primării comunelor.

Motivul ce ne-a îndemnat să luăm parte e următorul:

Plângerile și cererile poporului din Munții-Apuseni au fost discutate, încă în anul trecut, în dietă prin mult iubitul și stimatul deputat dl dr. S. C. Pop, căruia chiar ministrul de agricultură Darányi i-a mulțumit că i-a adus la cunoștință abuzurile ce se săvârșesc cu poporul nostru, și a promis solemn că se va informa despre toate acele rele. — Cam prin luna Iulie din ăst an a și trimis un esmis de al său care absolut n'a convenit cu poporul român ci numai cu forestierii erariului și nu ne îndoim că raportul ce-l va face ministrului, va fi așa după cum forestierii îl vor fi informat, ba pe urmă ne vom trezi că tot noi vom fi cei păcătoși. — Acum după ce am înțeles că comitele suprem încă e trimis din partea guvernului tot în aceea afacere, am aflat de bine să-l primim în marginea comunei salutându-l în limba română să-i cântăm cântări aproape toate românești și să-i spunem atât la convenire, cât și la banchet toate plângerile, cererile și nedreptățile ce îndură acest popor blând și ascultător, ca astfel să nu poată face raport fals ministrului, că adică plângerile noastre discutate în dietă sunt neadevărate, dându-i-se ocaziune de a conveni

cu poporul și inteligența. Dar nimeni nu i s'a plâns.

E drept că la banchet mulți dintre preoții înșirați mai sus au lipsit, dar eu cred, că dacă odată am luat parte activă la primire, tot așa de vinovați — după vorba corespondentului — sunt și aceia, ca și cari au luat parte la banchet, ba încă mai mult, pentru că aceia, când în fața poporului i-s'au spus comitelui suprem plângerile noastre, ei au luat-o la sănătoasa. Părintele din Certege dl Constantin Cothișel au fost rugat să ia cuvântul în această chestiune, dar d-sa a zis că „nu e treaba mea și nu se țin de mine asemenea chestiuni“. Dar cu toate acestea tot s'a aflat alții care au desvilit abuzurile administrative săvârșite la poporul nostru dintre care e unul Andrei Nicola, despre care cinstitul raportor zice „că s'a înecat în toast“. N'a ținut toast, ci o vorbire bine motivată, din inima poporului care numai ajută poate cauzei noastre și de care cei — poate — mai competenți s'au ferit.

Pe urmă îmi iau voie a mai aminti că în anul trecut am înființat o fanfară în Câmpeni, cu parale adunate din petreceri românești și ca atare și fanfara e românească. Stau acum înaintea Onor. public cu simțăminte curate românești să-mi spună dacă e bine să lucrăm pe acest teren și dacă am să instruez numai cântări românești? În cazul când va fi bine să învățăm tot felul de cântări pot lua parte la adunări unde și poporul român ia parte și unde vom fi chemați ori nu? Că la corespondentul din chestiune nu-i convine că muncim pe acest teren, asta încă n'ar fi mare supărare iar dacă aș ști că și alții sunt de acord cu corespondentul, declar că sunt gata a nu mai munci pe acest teren, că zău poate și eu aș fi mult mai liniștit, când nu ar trebui să stau în toată seara 3-4 ore la probe suflând în o trâmbiță până mă îmbăt de cap.

Am expus motivele ce ne-au îndemnat să luăm parte la primirea, convenirea și banchetul arangeat cu venirea comitelui suprem în Câmpeni, iar Onor. public mă va judeca după merit întrucât am stricat ori ajutat cauzei noastre, declarând totodată că orice judecată îmi va aduce, voi suporta-o mai cu seamă că am făcut-o aceasta cu înțelesul inteligenței și a poporului din Câmpeni cari — poate — judecă mai cu scaun la cap decât corespondentul des numit.

Teodor Orlea.

Res Caransebesiensis.

— Un „ecou“ din partea unui părtaș la comunitatea de avere, la cartea deschisă a dlui Constantin Burdia — adresată către graniceri.

„Un surugiu lua și vindea ovășul de la cal și în loc de ovăș îl țesela și spela pe zi de două ori. Tu nimenea! i-a zis calul — înzadar mă freci atâta și mințești împrejurul meu — dacă nu'mi dai ovășul meu îndatinat“.

Involuntar mi-a venit în memorie fabula aceasta citind broșura dlui Burdia. Noi granicerii suntem, la comunitatea de avere, despoiați de drepturile noastre legale, suntem, prin foaia lui Iulian Weiss din Budapesta, acuzați și calumniați, ca trădători de patrie, — prin Burdia, și acum tot același Burdia când prevede că va avea lipsă de voturile noastre se apropie de noi cu vorbe lingușitoare cu făgădueli mincinoase ne numește chiar și „iubiții săi frați“, ba ce e și mai mult — fiind d-sa învinuit prin gazetele „Lupta“, „Tribuna“ și „Poporul Român“, în loc să-i tragă la răspundere pe cei ce-l atacă așa de vehement — vine smerit, să ne spună nouă „că cu bărbăție va suferi — pentru noi și binele nostru, toate atacurile venite de la niște oameni, cari n'au nici înclinări în mână cu fosta graniță“. D-sa merge și mai departe: în-

vine conducătorii noștri din trecut, cari au putut dar n'au făcut nimic pentru noi etc., etc.

Să luăm sub critică broșura aceasta plină de șovăituri, ca calea iepurului. Cu crezul dlui Burdia ca deputat — nu mă voi ocupa, aceasta o las ziarului politic, ci numai cu credința d-sale, la conducerea comunității de avere, unde e vorba de averea „fraților graniceri“ voi prezenta unele date. Conducătorul nostru de la început a fost generalul Doda.

Pe baza legii din 8 Iunie 1871 s'a pus temelia comunității de avere. În nemărginita sa iubire față de granicerii săi a pus bază la fondul pentru un gimnaziu, a trimis elevi în străinătate ca să învețe meserii și apoi să fie aplicați la o școală de meserii ca instructori în meseria lor. Ideia unui gimnaziu și a unei școli de meseriași a fost a ilustrului bărbat, care v'a condus, iubiților graniceri, 10 ani comunitatea de avere, fără a lua — pentru munca sa — nici o para din averea voastră.

Și „azi“ vine un Burdea, care până aci a pus piedeci, după răspuțeri — să ne spună că gimnaziul e idealul său, pentru care s'a întrepus cu toate puterile sale. (?)

Însă este, că văzând că se întrepune primarul orașului din Caransebeș — Octzeve Bordan — pentru un gimnaziu în Caransebeș, a făcut și d-sa ca țiganul din povești, care a alergat și el odată să împingă la carul unui Român, care ducea o comoară ca să poată cere un bacșiș, ajutând însă a îmburdat carul, a răsfirat comoara din el — i-a rupt o roată și dricu — și obranic, s'a postat înaintea Românului, să-i ceară bacșișul. Românul însă i-a răspuns cu un toiag harnic.

Am nădăjde că și Burdia va întâmpina „deșteptarea“ proprietarilor comunității de avere.

Caracteristic este, că dânsul a fost stălpul cel mai puternic al lui Curescu și Curescu numai „ecou“ al d-sale, cu care a pactat în defavorul nostru.

Ne poveștește Burdia, că sărăcia a prins rădăcini în graniță și zice: „că nisuița de capetenie a celui ce ne vrea binele e: să caute a ne scoate din sărăcie neamul“.

Ne promite apoi câte toate pe lângă o precauțiune admirabilă adică: „d-lui așa pricepe munca sa pentru graniceri — că faci bine cuiva, (?) că'l ajuți, că atunci când are un necaz, îi sare în ajutoriu, când îi trebuie un sfat, i-l dai bucuros, când e vorba, ca cutare comună grănițerească să capete unele drepturi ori favoruri te faci luntre și punte pe lângă guvern etc. etc“.

Ori numai cu atâta voește să ne pună în aceea bună stare de invidiat, în care i-a văzut pe țărani de prin Germania, Italia și Svițera etc. etc?

Teribil!

Este adevărat că sărăcia a prins rădăcin, strașnice în graniță; îi cunoaștem și cauza la care — mare parte — poartă vina chiar domnia-sa.

În toate unghiurile din părțile graniței s'au deschis, până și în băile erculane în casa grănițerilor, birturi peste birturi, în care arendașii — prietini săi — ba chiar și dsa — își vând băuturile.

Ți se umple inima de durere, când vezi muncitorii lăsând — Dumineca — toată truda lor în birt, făcând chiar și datorii pe cambii.

Ajuns bietul muncitor strămtorat prin cam-

biul dat birtaşului — aleargă la cassele de păstrare, care, partea cea mai mare, stau sub puterea lui Burdia.

Acolo se plătesc procente grele, ba multora li s'au vândut și averile.

Iată fundamentul acestei sărăcii!

Ca primar al orașului Caransebeș-a putut, ca deputat al cercului poate dar n'a voit și nu vrea să mijlocească să se facă lege ca în fiecare comună, să fie numai un birt și acela Dumineca închis. Ar fi putut, dar n'a făcut-o, pentru că nu-i zace la inimă binele vostru, ci interesul propriu, — vânzarea beuturilor pe deoparte și sporirea procentelor, la cassele de păstrare, pe de altă parte.

Iată buba, care cere o lecuire grabnică, a cărei lecuire v'ar duce, negreșit, la o stare bună de invidiat și, dacă Burdia binele vostru îl are în vedere, apoi să se facă luntre și punte (vorba dsale) pe lângă guvern ca să se ajungă țința aceasta. Inșă până atunci, iubiților grăniceri, ajutați-vă singuri, constrângeți reprezentanța comunală ca să aducă hotărârea, ca Dumineca să se închidă birturile.

(Va urma)

Cronica externă.

Grecii și Macedonia.

Ziarul „Politische Correspondenz“ află din Athena că zilele trecute a avut loc o întrunire a cetățenilor și tuturor societăților naționale, în care s'a luat o rezoluție în chestia bandelor grecești din Macedonia.

Rezoluția propusă de primarul Mercuris, exprimă dezaprobarea poporului grecesc față de presiunea exercitată de către Poartă asupra guvernului și patriarhatului ecumenic grecesc, de a sili poporul grec să renunțe la drepturile lui de apărare.

Poporul grecesc respectă datoriile internaționale și ține ca aceste dispoziții să fie aplicate. Referindu-se la ultimele evenimente poporul grecesc așteaptă ca Europa să poarte de grijă ca să li se restituie grecilor siliți să emigreze din Bulgaria și Rumelia, avearea, bisericile și instituțiile ce li s'au luat. Înainte ca Grecia să fie invitată a interveni în Macedonia, Europa trebuie să intervie pentru a împiedeca atacurile din afară și pătrunderea bandelor streine.

Față de pericolul ce amenință dispariția națiunii grecești în Macedonia guvernul grecesc este invitat, a aduna toate forțele naționale de care dispune pentru organizarea existenței națiunii periclitată.

Rezoluția va fi predată guvernului grecesc și tuturor reprezentanților puterilor la Athena.

Asasinarea marelui-vizir al Persiei.

Despre asasinarea marelui-vizir al Persiei se comunică următoarele amănunte:

Marele vizir a fost asasinat seara când venia din adunarea legislativă. Asasinii au tras cinci focuri de revolver, cari au rănit și trei soldați. Marele-vizir a murit momentan. Unul dintre asasini s'a sinucis, al doilea a fost arestat și numai al treilea a reușit să scape.

Asasinul arestat e un zaraf din Bacu, cu numele Abbasali și a săvârșit fapta la ordinul comitetului revoluționar din Bacu.

În țară e deocamdată liniște, dar sunt temeri că vor izbucni în curând turburări grave.

Situația la Casablanca.

Conform informațiunii primite de ziarul Gaulois în fiecare port maritim se vor așeza garnizoane.

Cabylii încă n'au desarmat.

În jurul Benali se află concentrată o tabără de 3000 de arabi.

Ziarul „Journal“ este informat că tribul

Sauja a trimis delegați la autoritățile militare franceze pentru a se înțelege asupra condițiilor capitulării.

O telegramă din Casablanca sosită la Paris aduce știrea că sultanul Mulei Hafid a lansat o proclamație către populațiune, în care o îndeamnă să stea pe loc și să nu atace Casablanca.

De altă parte însă îi pune în vedere să stea gata pentru momentul în care îi va chema sub steag.

Pentru aceasta sultanul voește pare să nu dea ansă Francezilor la atac, iar pe de altă parte să câștige timp pentru pregătire.

ȘTIRILE ZILEI.

Marți, 3 Septembrie.

— **Noul conte.** Se știe că lungul șir al grofilor s'a înmulțit cu unul. Neofitul conte este Semsey László, care până acum era deputat dietal, poate și membru al cutărui casin maghiar, alta nimica. Meritele pentru cari i-s'a conferit titlul de conte, atât lui cât și urmașilor săi, sunt după „Az Ujság“ următoarele: este ginerele contelui Dessavffy Aurél, președinte al casei Magnaților, și președintele ministrului de interne, conte Andrassy Gyula.

Asifel ca să ajungi membru al acestei corporațiuni a ramoliților, nu e trebuință de nici un merit, afară de prietinia și înrudirea cu feudalismul dela putere și o bună doză de îngâmfare. Iată rețeta după care poți ajunge la rangul de baron ori conte în țara noastră.

— **Cât costă războaiele.** S'a publicat zilele acestea o interesantă statistică asupra pagubelor pe cari le-a suferit Anglia, în ultimul secol, din cauza războaielor.

După această statistică Anglia a cheltuit în ultimul secol din cauza războaielor, enorma sumă de 25,257,074.220 lei, și a pierdut peste 700,000 de oameni.

Iată o repartizare a pierderilor.

Războiul din 1798—1850 a costat 16 miliarde, războiul din 1854—1856 (Crimeia) 2 miliarde; al doilea războiu cu Afganistan (1878—1880) a costat „numai“ 80 de milioane, pe când războiul sud-african (1899 și 1902) cinci miliarde.

Perderile omenești sunt însă neînsemnate față de marele pierderi de oameni pe cari le-a suferit Anglia de când cu emigrările.

Astfel de la 1820 au emigrat în Statele-Unite mai bine de 8.000.000 englezi. În 1900 se aflau în America 2.000.000 supuși englezi, ceea ce face mai mult de cât întreaga populație de albi din Australia, Africa de sud și Dominion. Această emigrare a costat țara peste 26 miliarde, adică mai mult decât toate războaiele dintr'un secol.

— **Regele Eduard la Orfeu.** Zilele trecute regele Eduard s'a dus la un orfeu în Marienbad, unde se află de prezent ca oaspe balnear. Dar abea s'a așezat în lojă, când se ridică și părăsi sala. La eșire nu s'a putut reține să nu rostească cuvintele pline de indignare: Rușine, ce lucruri respingătoare. Îndată după rege eși prințul Teck și membrii întregii suite.

Când oaspeții englezi și americani, prezenți la reprezentație înțeleseră despre ce-i vorba părăsirea și ei sala.

După reprezentație directorul orfeului s'a dus la rege, — nu se știe dacă a fost primit pentru a-și cere scuzele. Cu un cuvânt regele Eduard s'a scandalizat de ceea-ce a văzut și auzit. Nainte cu vre-o două zeci de ani însă nu se indigna de astfel de picanterii și porcării. Prin ce curioasă evoluție mai trece și omul.

— **Măcelul dela Pânade.** Unul dintre redactorii „Tribunei“ a fost în Pânade, unde i-a cercetat aproape pe toți răniții. În raportul său confirmă întru toate cele scrise de presa românească. Notarul Simon i-a comunicat unele amănunte noi.

Duminecă după prânz a fost joc pe locu liber dinaintea școlii. Țăranii și soldații săcui au petrecut împreună în pace. Înlă-

untru în școală petreceau ofițerii bând. După prânz pe la 5—6 ei se îmbătaseră atât de tare, încât locotenent-colonelul vrând să intre în școală, căpitanul Jakab îi strigase fără respect: „N-ai voie să intri!“ fiind de față și niște dame. Locotenent-colonelul înțelese situația și se întoarse. Revenind mai târziu, el dote niște ordine și benchetuirea se sfârși iar un ofițer fu scos din școală beat mort. Doi camerazi de ai lui îl duceau de brațe cu picioarele târiș și-l culcară în grădină.

Aici comandantul a greșit din capul locului căci văzând starea ofițerilor trebuia să ordone izolarea deplină a armatei de popor pentru a preîntimpina orice ciocnire.

Ciocnirea s'a și întâmplat imediat. Românul Ioan Borcea intrase în curtea care era păzită de o sentinelă. Căpitanul Jakab beat, sări imediat și fără a-l soma să plece începu să-l lovească cu pumnul. De aici urmară scenele întocmai cum au fost descrise deunăzi dl Iuliu Maniu și cum le-am raprodat în ziarul nostru.

— **Di Burdia și grănicerii săi.** Ni-se scrie: „Reflectând la „Cartea deschisă către grăniceri banatici“ a ilustrului deputat dietal al nostru Burdea Szilárd publicată și în prețioasa d-voastră foaie, mă adresez către d-voastră, rugându-vă a publica și următoarele rânduri:

Fiind iubitul nostru deputat condus de idei naționale, iubitor de neam și bun român precum scrie în sus-numita carte, trecând cu vederea peste cele publicate anul trecut în ziarul amicului său Weisz Julian, pentru ce la votarea proiectului de lege pentru școalele confesionale a votat în parlament pentru proiect, că doară a văzut că acel proiect e în defavorul creșterii spiritului național și atacă grav autonomia noastră bisericească. La alegerea de deputat dietal în Bogșa și Lugoj pentru ce a corțesit d-l deputat pentru fratele Weiss respective pentru Makay Zsiga?

Ce am câștigat noi bravii copii ai generalului Doda, că am pus ban pe ban pentru zidirea unui gimnaziu românesc și acum îi băgăm într'un edificiu unde permanent vor fi batjocuriți și huliți copiii noștri.

Pe statua Majestății Sale Regelui, ridicată în Caransebeș din banii noștri nici un cuvânt nu s'a gravat în limba română. Iubind atâta d-nul deputat neamul și limba mamei sale pentru ce nu a luptat pentru o astfel de ideie nobilă? Doară pentru aceea v'am trimis în casa țării să luptați în favorul și nu în defavorul nostru.

Toate acestea dovedesc iubirea mare de neam a d-lui deputat al nostru Burdea Szilárd.

Ce să facă oile dacă singure și-au ales de păstor un lup. — *Miraculosul grănicer.*

— **Grevă generală în Baia-Mare.** Din Baia-Mare se telegrafiază că Luni muncitorii lăcătari, zidari, măsari, croitori, călcunari și mineri au proclamat greva generală. Numărul greviștilor este de 600.

— **De la Ischl.** Eri după amiază noul locțiitor al Tirolului baronul Spiegelfeld a prestat jurământul oficial înaintea Majestății Sale. După prestarea jurământului locțiitorul a fost primit în audiență la Maj. Sa.

— **Regele Spaniei operat.** Din San-Sebastian se anunță telegrafic că profesorul operator Vuri din Bordeaux a fost chemat de urgență la San-Sebastian pentru a face regelui operație la nas. Ce va fi având la nas tânărul Alfonso, nu se spune că nici un cuvânt.

— **Ucigaș din dragoste pentru limbă.** Un muncitor ceh din Brünn, din cauza că fiul său, care umbla la școala nemțească nu-și făcuse bine pensumul din limba mamei, a căzut în crimă, asvârlindu-și în mânia sa băiatul de 11 ani din etajul II pe ferastră la stradă, unde a rămas mort pe loc. Severul părinte a fost arestat și dat în judecată.

— **Ștefan cavaler Havași pentru școală.** Marele filantrop român din Cluj, întemeietorul bisericii celei noue din capitala vechiului Ardeal, dl Ștefan cav. Havași Oășanu a mai adăus o faptă frumoasă la salba binefacerilor sale, care l-au pus în șirul bărbaților mari.

Înțelegând despre gândul curatoratului din Cluj de a cumpăra grădina învecinată cu biserica cea veche, lângă care se ridică școala cea nouă, bunul Român și evlaviosul creștin a oferit din partea sa suma de 10.000, zece mii coroane, cu dorința ca ceilalți buni creștini din Cluj și din jur, din apropiere și din depărtare, să facă de restul prețului. Grădina din vorbă, o achiziție prețioasă pentru biserică, costă 20.000 coroane.

Fapta aceasta a dlui Ștefan cav. Havași a avut și până acum imitatori.

S'au aflat îndată inimi generoase cari au mai subscris peste 3000 cor.

Lista este deschisă, și se speră că toți bărbații înzestrați de D-zeu cu avere și bună simțire pentru cauza culturei, vor alunga cu sprijinul lor puternic spre a săvârși o nouă operă culturală în Cluj. (Răv.).

— **Un duel barbar.** În pădurea Portici din apropierea Neapolei s'a dat naite cu câteva zile un duel, pe cât de neobicinuit, pe atât de barbar. Un cavaler cu numele Francesco di San Malato s'a duelat cu un prieten al său, mai bine zis era să se dueleze, căci pe arenă, când aveau să-și arate bravura, s'au împăcat. Din o nimica toată s'a iscat îndată o altă afacere de onoare între San Malato și un secundant al contrarului său. Din ceartă ajunseră la duel, care avea să se decidă îndată, căci așa hotărâri la moment juriul de onoare. Mai înainte se făcu încercare cu pistoalele, dacă funcționează destul de bine. Dela o distanță de 20 pași s'a tras în părete, pătrunzând glonțul prin zidul gros de 6 centimetri. După aceea s'a măsurat aceeași distanță și pentru duelanți. Conform hotărârii martorilor de duel duelanții aveau să împuște până ce unul va nimeri. 42 de focuri s'au descăcat fără întrerupere în curs de 3 ceasuri și jumătate. La urmă a fost rănit la față unul dintre duelanți. Astfel duelul s'a sfârșit, iar adversari și-au dat mâna de împăcare îmbrățișându-se și sărutându-se!

— **Serviciu divin cu trăznet.** În comuna Lemlberg din Prusia occidentală s'a serbat Luni jubileul de 40 ani dela zidirea bisericii. Din jur au venit mulți preoți și mireni să asiste la serbare. Numărul celor ce veniseră la biserică era ca de 3000. În cursul predicii s'a iscat un vifor care băga spaimă în toți cei din comună. Trăznete se succedau repede când de odată o detunătură asurzitoare și orbitoare se auzi în biserică. Un trăznet teribil să descărcă lovind în turnul bisericii și pătrunzând până în nava (naos) bisericii, unde parcă totul era o pară de foc. Panică de nedescris cuprinsă pe toți cei din biserică năvălind toți în învălmășeală colosală spre uși. Patru oameni au fost loviți de trăznet, iar 13 au fost răniți la eșire.

— **Partid kossuthist în Blaj.** Partidul independent și pașoptist din Blaj și-a ținut Dumineca trecută adunarea de organizare, sub președinția ui Dr. Nánási László. Seara s'a dat un banchet și s'a trimis o felicitare telegrafică lui Kossuth Franți.

Iscăliți Schberger, Heisicovici, și alți maghiari neaoși?

— **Preot imoral arestat.** Preotul Don Longo, acuzat că în faimosul asil pentru băeții din Milano ar fi comis acte de imoralitate împotriva mai multor fetițe, la întoarcerea sa din America a fost arestat.

— **Greva chelnerilor din Oradea-Mare.** Chelnerii din Oradea-Mare au declarat grevă. Eri seară, un grup de câteva sute a asaltat cafeneaua „Panonia” și i-au silit pe oaspeți să iasă în stradă. Chelnerii au atacat apoi cafeneaua „Arborele verde”. A intervenit poliția care a făcut uz de arme. Un muncitor a fost rănit de moarte. S'au făcut mai multe arestări. Mai multe cafenele stau închise.

— **Clerul englez în contra noiei legi de căsătorie.** Nu de mult s'a adus o lege în Anglia, care permite căsătoria între cumnați, așa că murindu-i bărbatului soția în baza unei legi engleze el este îndreptățit să ia în căsătorie pe cumnată-sa. Episcopul anglican din Londra pe semne nu se poate împăca cu această lege liberală, căci a trimis tuturor preoților din eparchia sa o circulară, în care îi oprește de a da binecuvântarea astorfel de căsătorii.

— **Laptele în București.** Laptele dulce se debitează în comerțul Capitale Buc. de către 1784 lăptari și lăptărese, din cari 549 sunt din oraș, iar 1235 sunt din satele circum-vecine. Vitele din Capitală dela cari se procură lapte sunt: 3299 bivolițe, 1364 vaci, 60201 oi și 356 capre, precum se vede o populație anuală destul de mare. Medicii veterinari respectivi fac controlul sanitar al acestor vite, și anul trecut au tuberculinizat 1004 vite cu lapte, găsindu-se 83 vite tuberculoase ceea ce ar reveni 8-1 proc.

Nu se cunoaște numărul vitelor din afara Capitalei cari servesc la alimentarea cu lapte, cu mult în mai mare număr și a căror control sanitar este în stare de deziderat.

Laptele a fost supus analizei și în anul 1905 și în 1906 găsindu-se în acest din urmă 1530 probe analizate: 1228 regulamente, iar 302 rele, adică 268 amestecate cu apă, 18 smântânite, 11 smântânite și adăugate cu apă iar 5 adăugate cu zahăr.

S'au analizat și derivatele laptelui și s'au găsit: 10 probe de smântână amestecată cu făină, 10 probe de lapte bătut conținând o foarte mică cantitate de unt, o probă de brânză de burduf lipsită de unt și 16 probe de unt topit amestecat cu diferite alte grăsimi și provenite în majoritatea lor dela băcării din oraș.

Să sperăm că dacă se vor împinge anul acesta investigațiunile mai departe se vor descoperi mult mai numeroase probe de lapte nereglementar, mai multă făină decât smântână și poate, că foarte multă brânză fără cazeină, și fără unt. Industria falsificărilor este înfloritoare și n'am ajuns încă la lapte, unt, brânză și ouă artificiale, A, uitasem, avem unt vegetal care va trece de sigur drept unt de animale, cine știe dela ce animale.

Aceasta e pentru Capitală. Provincia nu așteaptă decât să vadă că i-se dă tonul.

— **Băiat de școală sinucigaș.** Un student al școlii comerciale superioare din Seghedin, n'a reușit eri la examenul de emendare. Necăjit până dincolo din cauza aceasta, s'a dus acasă unde s'a împușcat.

— **Călcat de tren.** În gara dela Szent Hubert funcționarul de tren Wilhelm Micleanu voia să treacă de cealaltă parte a drumului de fier în momentul când trenul intră în gară, fu izbit de locomotivă și trântit la pământ strivindu-l cu desăvârșire. Nenorocitul a murit instantaneu.

— **Björnson și slovaci din Ungaria.** Marele scriitor norvegian Björnsterne Björnson — după cum află ziarul „Cias” din Praga — va publica în curând un studiu asupra chestiunii naționalităților în Europa, ocupându-se pe larg și cu situația precară a slovacilor din Ungaria.

Acest studiu va apare deodată în trei limbi: franțuzeste (în revista „Le Courier European”), nemțește în „März” din München) Italianește (în „Spettatore” din Roma).

„Bud. Hirap” a și început să injure.

— **Comună pustie de foc.** Comuna Kis-Szeben din comitatul Sarós de eri noapte e în flăcări. Au ars 50 de case, între altele casa parohială evanghelică și cea catolică, poșta și banca. Comuna aceasta e locuită de 3257 de locuitori. Focul, sunt bănuieți mari, a fost pus.

Pagubele se urcă ta trei sute de mii de coroane.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

Partea științifică literară.

Em. Gârleanu. — Cea dintâi durere.

Nuvele. „Minerva” 1907.

II.

Să intru în analizarea bucăților cari alcătuiesc volumul. Incep întâi cu nuvelele sau schițele — (deși nu pricep rostul acestui termen literar strâmt și fără să poarte vre-un înțeles) — încep, cu nuvelele cari păstrează încă nota romantică.

Două sunt mai ales puternice: *Negustorul Meremet* și *Cine-a iubit-o*.

„Dugheana negustorului Meremet are acoperișul dintr'o apă, streșina eșită mult în afară, iar șindrila ascunsă sub un mușchiu cărnos și verde, din care ploaia se strecoară, picătură cu picătură, ca dintr'un burete. Gura și ferestrele podului sunt tivite, pe de margini, cu o crescătură de lemn, lucrată frumos, ca o horbotă. Fața dughenei, cu păreții înguști, coșcoviți de ploii, deschide golurile ferestrelor, peste cari se așează noaptea obloanele grele, ce slujesc ziua drept țărâbi; între ele, se desface în două ușa, — îngăduind să se vadă brățile de fier prin cari se înmăneacă stînghia de ștejar, ce o zăvorește”.

Cât de bine a pătruns autorul *argumentul social* al acestei nuvele.

Boerimea și orașenimea veche, clasa dominantă și cea mijlocie, surprinsă fără veste și cu desăvârșire nepregătită de civilizația venită pe urma mișcării dela 48 — a fost pusă într'o *dilemă socială* dintre cele mai dureroase: ori cedează și se preface — lucru foarte greu din pricina nepregătirii — ori pier. Și-a pierit, căci dușmanul nou era puternic, îndrăzneț și pregătit.

Arendașul grec care știa să stoarcă pământul, ori negustorul evreu care se pricepea să falsifice marfa, — ambii întemeiați pe concurență și faliment, arme noi și biruitoare, au învins boerimea și negustorimea de-odinioară, sfioasă și cumpătată. Cum putea să se împotrivescă *Meremet* lui Jupân Avrum? Trebile nu-i mai merg, marfă nouă nu mai poate aduce, n'are cine să i-o cumpere, iar dugheana lui cu obloane de lemn, „fără fațadă”, nu mai atrage mușterii. Jupân Avrum se bucură, că va clădi în curând în locul dughenei dărăpănate, o prăvălie frumoasă pentru fecioru „dumisale”.

Murind Conu Iordache Iovu, boerul din mila căruia trăia *Meremet* de azi pe mâne, — negustorul nu mai poate dăinui (clasele aceste au perit odată — atât de strâns legate erau). — Admirabil e redată moartea lui *Meremet*:

„...Și luându-l de braț, conul Iordache îl duce pe o cărare de zarzări înfloriți... Mergeau unul lângă altul, și pe măsură ce înaintau i-se părea că se topește cu încetul, că-i rămâne tot mai puțin din trup,.... tot mai puțin.... că nu-i mai rămâne nimic.

O tremurare a feței, ca o adiere, și atât.”

Trec peste *Cea dintâi durere*, unde povestirea e minunată iar limba de-o rară vioiciune; trec și peste *Tată*, al cărui moment de duioșie e adânc mișcător, iar notele secundare bine prinse — (nuvelă, care nu suferă de cât prin încheerea lirică, care ar putea să lipsască pentru câștigul nuvelei); și mă opresc la „*In ajunul anului nou*” ce-

arată pe dl Gârleanu drept un povestitor de o simplitate și o frăgezime clasică.

Un copilăș, crescut de suflet, primește în ajunul anului nou, dela părinții lui adoptivi, care în lipsa unei odrasle îl iubesc din tot sufletul, felurite cadouri :

„...un palat cu ferestrele luminate, cu grădini încărcate cu flori, în mijlocul cărora, apa unui avuz, juca strălucind ca un colb de pietre scumpe.

— Vezi, îi zise conul Grigori, uite, dacă ai fost cuminte, și ție ți-a trimis anul cel bătrân un palat frumos ca și acela.

— Nepotelul stătu puțin pe gânduri, se întoarse, se uită drept în ochii bătrânului și răspunde :

— Nu, mie nu mi l'a trimis anul cel bătrân.

— Ba el, puiu mamei, adăogă zâmbind coana Ruxandra.

— Nu, mie mi l'a trimis mămița, eu pe dânsa am visat-o, răspunse din nou copilul.

Conul Grigori rămase mut, în ochi îi răsări deodată două lacrimi mari, și-și lasă capul în mâni. Coana Ruxanda izbucni în plâns, și se aruncă de luă copilășul în brațe :

— De puiu dragă, mămița ta ți — l-a trimis, mămița ta !“

Nuvela *Intâmplarea*, în care dialogul e natural desfășurat, face o impresie foarte ciudată, prin *misteriosul* ce o înconjoară. *Misteriosul* poate intra în artă, dar nu ca simplu misterios, ci ca *simbol*. Aci simbolul lipsește și nu știm ce rost are călărețul care vine în goana mare la conac, întreabă de boerul care murise, și apoi pleacă. Unde pleacă ? De ce a venit ?

Colorat e dialogul din *La vorbă într'o seară de earnă*, iar în *Uitat*, poezia e atât de covârșitoare, în cât îți umezește ochii și te mișcă adânc durerea boerului *uitat* de a fi poftit la nunta nepotului său.

Mă voi opri mai mult asupra bucăței „*Cine a iubit-o*“ care e una din cele mai puternice din volum.

„Boierul Toma privea de la fereastră cum creșteau, văzând cu ochii, troianele în ogradă. Niciodată nu i-se păruse earna mai plină de întristarea aceia care o răspândește căderea molcomă a fulgilor înfoieți de zăpadă. Cădea într'una ninsoarea, cădea fără să contenească, legănându-se ca penele, înceată, gânditoare par'că unde să se așeze.

Ce să se facă singur, Doamne ! Deodată i-se păru că aude ceva, niște clinchete înădușite, așa ca loviturile de linguriți în paharele pline.

O lumină cenușie intra în odaie, și în dosul geamului acoperit pe jumătate cu zăpadă, se vedeau ramurile negre ale copacilor, înfigându-se, ca niște sulți în pieptul alb al grădinii. O pasăre trecu printre ele tăind ca o foarfecă pânza de ninsoare.

Și așa merge mai departe povestirea despre o ființă care a iubit adânc și puternic, dar o iubire vinovată, și pentru ca să nu păcătuiască în fața bărbatului egoist, s'a stins...

Multă melancolie visătoare în *Paișorii*, foarte mișcătoare *Frați*, unde povestind ducerea

unui soldat flăcău la groapă, are o notă de duioșie rară.

„... Ninge des, cu fulgi mari, ce cădeu ca niște flori albe de cununie...“

În *Grușan și Patimă*, nota povestirii e silită : în cea dintâi, grăbită, lipsită de artă, acțiunea e violentă, fără gradăție, cam senzațională ; în a doua, multă sărăcie de observație, acțiunea trăgănată și monotona, iar încheerea lipsește. Poate sunt cele mai puțin interesante din tot volumul.

Cornellu Moldovanu.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(34)

Ivan Turghenieff.

XIX

Deși doamna Odintoff era sfăpână peste inima ei, și nu prea căuta la voia nimărui, totuși nu-i era chiar la îndemână, când sosi timpul adunării în sufragerie. Ameza trecu de altmintea fără nici o întâmplare. Sosi și Porfirie Platonici, și povesti la snoave de tot soiul. Venea tocmai din oraș. Într'alte noutăți, prinse și vestea că guvernul le-a poruncit funcționarilor de lângă persoana sa să poarte pinteni, de dragul grabei mai mari dacă din întâmplare i-ar trimete undeva călare. Arcadis vorbea în șoapte eu Catia, și ca mare diplomaț, îi căuta voia și la princesă, cu mici lingușiri. Bazoroff tăcea încăpăținat și privea întunecat. Doamna Odintoff, în vreme ce el sta cu ochii în pământ, se uita de două-trei ori, fățiș la mutra lui aspră și veninoasă, amestecată cu o îndârjire disprețuitoare și-și zise : „Nu, nu, nu“. După amiază se duseră cu toții în grădină, și ea, văzând că Bazoroff dorește să vorbească cu ea, făcu vre-o doi pași înainte apoi se opri.

El se apropie de ea, într'una cu ochii în pământ, și-i zise cu un glas înăbușit.

„Am să vă cer iertare. Veți fi de bună seamă mâhnită pentru cele întâmplare.“

„Nu, nu sunt mâhnită pe ma-ta — răspunse doamna — dar așa mă simțesc, nu știu cum.“

„Cu atât mai rău. Dar ori-cum să fie, eu sunt destul de amar pedepsit. Situația mea nu se poate tăgădui, e din cele mai proaste. Mi-ați scris : „De ce să pleci ?“ iar eu nici nici nu pot, nici nu vreau să rămân. Măne m'am dus“.

„Eugen Vassilici, la ce...“

„La ce plec ?“

„Nu, altceva voiam să zic.“

„Trecutul nu mai învie Ana Sergheievna... și mai curând sau mai târziu tot s'ar fi întâmplat. Vedeți doar bine trebue să plec negreșit. N'aș putea să rămân numai cu o singură condiție. Condiția aceasta nu se va plini în veci. Iertați-mi cutezanța, dar spuneți adevărat nu Vă sunt drag de loc, n'o să vă fiu în veci.“

Ochii lui Bazaroff străluciră pe un minut sub adumbrirea sprâncenelor negre.

Ana Sergheievna nu-i dete răspuns. — „Omul acesta mă bagă în groază își zise ea în clipa asta.

„Rămas bun“, grăi Bazaroff. Pe semne i-o fi găcit cugetul — și o luă înspre casă.

Ana Sergheievna se ținu îndelete după el. O chemă pe Catia, o prinse de braț și nu o părăsi până de seară. Li trecu pofta de joc, zimbea fără rost la toate celea, ceia-ce de loc nu-i făcea frumoasă fața palidă și obosită. Arcadis nu pricepea nimica din toate astea, și se uita la ea ca toate mințile tinere, va să zică întrebându-se mereu : „Ce-o mai fi și asta ?“ Bazaroff se înfundă în odaie. Totuș la ceai se ivi și el. Doamna Odintoff cu dragă inimă i-ar fi zis o vorbă bună, dar nu știa cum să o scoată la cale.

O împrejurare neașteptată îi sări într'ajutor : portărelul anunță pe Sitnicoff. Anevoe s'ar putea povesti întocmai, cum își făcu intrarea tânărul progresist. Fără pic de sfială și cuviință cum era el, luase hotărârea să dea pe la o femeie, pe care abea o cunoștea, și care nici pomană să-l invite, dar la care știa că se află oameni cu spirit — care el intrase de mult în cunoștiință : cu toate acestea era incurcat din cale afară și în loc chiar scuzele, cu cari toată calea își bătuse capul, dicăia la verzi-uscate, zicea că Eudoxia Cucșin îl trimise ca să o întrebe pe Ana Sergheievna de sănătate, și că Arcadis Nicolaicivici a vorbit-o pururea de bine și de laudă. Se opri dintr'una în miezul băbăucilor d'alde-astea, și-și pierdu cumpătul până într'atâta de își șezu pe pălărie. Dar, cum nimeni nu-l luă la goană, ba Ana Sergheievna îl prezintă și mătușei și surorii sale : el își veni în ori rând pe rând și se puse pe fleoncănite, ca de altă dată. Zărirea omului prost își are și ea partea bună : sloboade coardele prea întinse, și potolește fudulia și infumurarea aducându-le aminte că prostie și cuminenie țâșnesc dintr'un izvor, și întru multe se aseamănă. Sosirea lui Sitnicoff dete la toate din casă o înfățișare mai de rând și mai prostuță, dar toți mâncară mai cu poftă și în seara asta se despărțiră cu o jumătate de oră mai târziu de cum le era obiceiul.

„De acum — grăi Arcadis din pat către Bazaroff care se desbrăca — regretă numai tu ceea ce-mi spuseși mie într'un rând :

„Ce ești așa trist ? De bună seamă ai împlinit vre-o datorință sfântă“.

Dela o vreme încoace junii noștri au luat obiceiul de a se tachina, mai cu dulcele, mai cu amarul, semnul unei neîndestuliri tănuite și a unei bănueli ce nu bucură dai la iveală.

„Măne mă duc acasă“, zise Bazaroff.

Arcadis șezu drept în pat și se sprijini în coate. Vestea aceasta îi veni ca din senin dar îi făcea bucurie în aceeași vreme.

„Aoleo ! — răspunse el — Nu cumva din pricina întrebării ?“

„Cel ce voește să știe multe, îmbătrânește fără de vreme,*) zise Bazaroff căscând una.

„Dar Ana Sergheievna ?“

„Ce ai cu Ana Sergheievna ? !“

„Voiam să întreb dacă te lasă să pleci ?“

„Nu m'am băgat la ea cu simbrie !“

Arcadis se duse pe gânduri, Bazaroff se întoarse cu fața către perete.

O bună toană de vreme trecu în tăcere necurmată de nici unul.

„Eugen“, — se auzi de-odată glasul lui Arcadis.

„Ce ?“

„Am să plec și eu cu tine“.

Bazaroff tăcu mulcom.

(Va urma).

Economie.

Cronica agricolă. Asociația regnicolară a agricultorilor ungari a dat la sfârșitul săptămânii trecute un raport asupra situației agricole din țară.

Din acest raport alcătuit pe temeiul comunicărilor corespondenților economici ai Asociației, însemnăm următoarele :

Arad. Seceta mare pricinuește pagube foarte mari, urmările triste se observă în întreaga vegetație.

Pământul e atât de uscat, încât agricultorii nu pot face arăturile de toamnă. În întreg comitatul e mare nevoie de ploaie.

Becicherecul-Mare. Timpul în cursul săptămânii trecute a fost cald și uscat.

Panciova. Ploaia din urmă a avut asupra dezvoltării cucuruzelor o înrăurire foarte bună, așa că și situația cucuruzelor sămănate târziu s'a îmbunătățit. Recolta cucuruzelor va fi în cifră mijlocie 12 măzi metrice la jugherul catastral.

Sân-Miclăușul-Mare. Am avut vre o două ploii bune, cari au răcorit atmosfera. Aratul

miriștilor și ogoarelor continuă. S'a început cu scoaterea cartofilor, rezultatele nu sunt satisfăcătoare. Cucuruzele promet în unele locuri o recoltă bună mijlocie, în altele slabă mijlocie.

Timișoara. Timpul e uscat și cald.

Vârșet. Cucuruzele se dezvoltă favorabil, recolta va fi mijlocie. Cartofii sunt slabi.

Mașinile agricole în România. În România sunt 4329 mari proprietari, din aceștia numai 1980 au mașini agricole cu vapor.

Arendași sunt 2246, din aceștia numai 896 au mașini.

Mai sunt: 438 mecanici, 448 mici agricultori și 254 alți posesori de mașini cu vapor.

În întreaga România se găsesc 39 tovărășii sătești, cu 1189 membri, cari dispun de 91 mașini.

Dintre mașini sunt: 55 pluguri cu abur. Locomobile sunt 4530, din cari 357 servesc după treerat la mori.

Treeratul se face în majoritate de mecanicii antreprenori, cari umblă vara cu mașinele prin sate.

În România mai sunt încă 2408 sate, în cari treeratul grânelor se face cu cai.

Expoziție de vite în comuna Săcădate. Fruntașii din comuna Săcădate și jur, în urma apelului. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu, au hotărât, ca la sfârșitul lunii Septembrie sau la începutul lunii Octombrie se aranjeze în Săcădate o expoziție de vite. La aceasta expoziție vor fi admise vitele locuitorilor din Săcădate, Glâmboc, Fofeldea, Hosman, Nucet, Corneșel Bradu și Avrig.

Căderea prețului ferului în America. În piețele din America prețul ferului brut a căzut în cursul săptămânei trecute cu un dolar.

Foile americane scriu, că fiind producția mai mare decât cererile, prețul ferului brut va cădea însă.

Bursa de efecte. La deschidere, bursa a fost indispusă. Mai târziu sosind știrea favorabilă din străinătate speculanții au fost dispuși.

Au contribuit la aceasta și cumpărările arbitrajului vienez. Cursul valorilor favorite de speculație s'au urcat. Târgul efectiv încă a fost animat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 638 50
„ „ ung. a.	— 749.25
„ băncei de escompt a.	— 481.50
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 661.—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110.50
„ „ coroane 4 „ „	— 92.90
„ „ austr. de aur 4 „ „	— 115.50
„ „ coroane 4 „ „	— 96.75
Scrieri fonciare „Albina“ „	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur) „	— 19.19
mărci germane, aur — — —	— 23.56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.72
„ franceze 100 franci	— 95.87
„ italiene 100 lire	— 95.87
„ române 100 lei	— 95.25
Ruble rusești de hârtie	— 2.54

Prețurile cerealelor. Târgul efectiv de cereale s'a deschis în tendință liniștită, care a ținut până la încheiere. Prețurile grâului și secarei au scăzut, ovăsul și cucuruzul și'au menținut prețurile. — Circulația a fost mărginită.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 14.000 măji metrică grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kilograme greutate) s'au plătit 23 cor. 70 fil., iar pentru cel mai slab din com. Pestei (75 kilogr. greutate) 21 coroane 30 fileri maja metrică (= 100 kilograme).

În ultimele 48 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea.

					sosit expedia
					măji metrică
Grâu	— —	62758	— —	14659	
Secară	— —	8125	— —	3513	
Orz	— —	4983	— —	5112	
Ovăș	— —	82015	— —	14083	
Cucuruz	— —	4364	— —	4046	
Rapiță	— —	— —	— —	1122	
Făină	— —	426	— —	22653	
Tărâte	— —	3100	— —	3960	

Tendența generală în târgul pe termen de cereale a fost liniștită.

Conform buletinului oficial au notat:

Grâu: pro Octombrie: 11.49 11.41—1140 pro Aprilie 1908: 1196 12.89—12.90.

Secară: pro Octombrie 9.78 9.70—9.69.

Ovăș: pro Octombrie: 8.15 8.09—8.08.

Cucuruz: pro Septembrie: 6.80 6.86—6.87 pro Mai 1908: 6.91—6.93—6.90 K. de 50 kgrame.

Prețurile cerealelor în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor unguri a dat publicității prețurile cerealelor în orașele din provincie la sfârșitul săptămânei trecute. Din acestea însemnăm următoarele:

(Prețurile sunt socotite de maja metrică în cor. și fil.)

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

maja metrică (= 100 kgr.)

	Grâu	Secară	Orz	Ovăș	Cucurez
Arad	21.60	17.40	14.20	14.40	12.20
Aradul-Nou	21.40	17.20	14.—	14.60	12.50
Becicherecul-M.	20.80	16.—	13.—	14.80	12.60
Bichiș-Ciaba	22.—	15.—	13.80	14.—	12.60
Debrețin	21.80	16.—	13.—	15.80	14.40
Oradea-Mare	21.60	16.40	14.—	14.40	13.—
Panciova	20.40	—	12.80	15.—	12.80
Sân-Miclăuș.-M.	21.60	15.—	12.—	14.20	12
Sătmar	21.—	16.60	15.—	15.40	15.
Sibiu	23.—	17.50	14.—	15	15.
Timișoara	22.30	17.—	14.—	14.20	13.40
Verșeți	23.—	17.—	14.—	14.60	12.50

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme.

Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidek) 46—48, Bezdán 32—36, Senteș —, Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Tîel 46—46, Timișoara —, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport, precum și taxa de asigurare.

Prețurile cărnei în orașele din provincie. Asociația regnicolară a agricultorilor unguri a dat la sfârșitul săptămânei trecute publicității prețurile cărnei în orașele din provincie. Din acestea însemnăm următoarele: (Prețurile sunt socotite de kilogram și în fileri).

	Carne de vită	Carne de vită de vînt	Carne de porc	Carne de oaie
	I	II	I	II
Arad	160-144	200-160	180-160	130
Aradul-Nou	136	128	160	152
Becicher.-M.	144-136	160	144	144-128
Bichiș-Ciaba	144-136	200	180	144-120
Oradea-Mare	144-136	200	180	160
Panciova	136-128	160-140	142-136	120
Sân-Micl.-Mare	152-148	152	144-140	140
Sătmar	156-144	180-176	152-144	—
Verșeț	148	—	180	140
Timișoara	160	—	200	—
Sibiiu	160-136	180-150	150-120	120

Piața din Budapesta.

L

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos .	23 cor. 70 fil
„ „ „ „ mijlociu .	32 cor. 85 fil.
„ „ „ „ mai slab .	21 cor. 30 fil.

Secară, maja, m. dela	18 cor. 80 fil.	19.30
Orz. „ „ „	15 cor. 30 fil.	— 15 70
Cucuruz nou, „ „ „	13 cor. 70 fil.	— 13 90
Ovăș, „ „ „	16 cor. 15 fil.	— 16 80
Rapiță, „ „ „	35 cor. 20 fil.	— 35.80

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	154 cor.	— 15b cor.
Slănină,	131 cor.	— 139 cor.
Cartofi,	— cor.	— fil. — —

Spirit,	„ 58 50 cor.	— 59.50
-------------------	--------------	---------

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbrucht)

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	— — —	fileri kilogramul
Tineri	137—138	fileri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

Un candidat de avocat

român, cu praxă bună, află pe timp mai îndelungat aplicare momentană în cancelaria subscrisului avocat din Timișoara.

1—3 Dr Aurel Cosma.

„Grănițerul“

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobra. Capăt soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să pot ridica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octombrie 1907. deschide în piața Dobrei un magazin mare pentru produse, deci cumpără și vinde bucate și alte produse cu prețurile cele mai culante atât în mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.

Caut pentru arândare o moșie în mărime de 300—400

jugere loc arător, fân, precum și de pășunat, calitate bună, în Ardeal sau Banat.

Doritorii să se adreseze la

1—3 Ioan Serb Gligorescu
Pojana, Cott. Sibiiu

Un candidat de avocat

care poate lucra cu totul independent, află aplicare numai decât în cancelaria subscrisului. Condițiunile după învoire.

Dr. V. Pahone avocat,
Bistrița, (Besztercze).

Cancelaria arhitectului I. NIGA

ARAD, STRADA ARCHIDUCELE OSIF URM. 1.

Telefon 275.

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, ca specialist în ritul nostru oriental, edifică și restaurează biserici în mod artistic, trimite schițe și proiecte de spese gratuit.